

LISTEK.

»Pravniško društvo« se imenuje najnovejše društvo naše, katero so te dni ustanovili slovenski pravniki v Ljubljani. Namen novemu društvu je izdavat strokovni list »Slovenski Pravniki« ter v njem gojiti pravne in državne znanosti in s tem pospeševati slovensko uradovanje pri vseh državnih in avtonomnih oblastvih. Poleg izdavanja strokovnega lista bode društvu jedna poglobitnejših nalog dognati *slovensko pravno terminologijo*. Vrhu tega hoče izdavat *zbirko raznih zakonov* v slovenskem jeziku, skrbeti za slovenske tiskovine, da se priredé v dovršenem jeziku namenu prikladno in juristično pravilno, ozirati se v svojem listu na *sodno medicino*, razpravljati stanovska vprašanja, prirejati predavanja in razprave v društvenih shodih, osnovati si svojo knjižnico in tudi vplivati, da se pravilno uredi obsežje notranjega jezika pri naših oblastvih. Naloga, katero si je postavilo »Pravniško društvo«, je tedaj silno važna in imenitna ne samo za razvoj pravne literature med Slovenci, ampak odločevalna je tudi za splošni napredek národa našega.

Društvo ima sedež svoj v Ljubljani in šteje že okoli 100 članov, izmed katerih plačujejo ljubljanski po 8 gld., zunanji pa po 6 gld. društvenine. Dne 26. januarja je imelo prvo svojo redno glavno skupščino, na kateri je začasni predsednik osnovalnega odbora, g. dež. sodišča svetovalec *J. Vencajz*, z lepo besedo poudarjal potrebo in važnost novega društva. Za predsednika je bil potem izvoljen g. dr. *Fr. Papež*, za pregledovalca računov g. notar dr. Jarnej Zupanec in g. odvetnik dr. Munda, v odbor pa gg. drž. pravdnika namestnik dr. Andrej Ferjančič, odvetnik dr. Janko Srnec, dež. sod. svetovalci Bogdan Trnovec, Pleško in Vencajz, finančne prokurature pristav Emil Guttman, sodni pristav Anton Levec, notar Ivan Gogala, odvetniški kandidat dr. D. Majaron in avskultant dr. Janko Babnik. Da bi novo društvo srečno in plodovito delovalo mnogo let v napredek národa našega!

Slomškovo pismo z l. 1847. Priobčujemo pismo, katero je Slomšek leta 1847., takrat že škof lavantinski, v gajici pisal ljubljanskemu spirituvalu Juriju Volcu. Zanimivi list pojasnuje razmerje o novem pravopisu (gajici), kakor so bile takrat na Krajevskem, Štajarskem in Koroškem. Evo lista!

»Hochwürdiger Herr Spiritual!

Prav iz serca se Vam zahvalim za lep dar Stoletne Pratiške. Gotovo ste meni bolj vstregli z starim pravopisom kakor jaz Vam z novim, ki ga Krajci zamečujete. Po mojih mislih ni stari — ne novi pravopis prav — so le berge našimu pisanju — ino jaz nobenim vsiga serca ne dam, to pa vender prav serčno želim, de bi se vsi eniga poslužili — quia res parvae concordia crescunt, et discordia maximae dilabuntur. —

Po Novicah smo mislili Štajarci ino Korošci, katerim Slovenšina ne merzi, spoznati, de ste se Krajci po večim noviga pravopisa prijeli; — ino hitro smo za Vami potegnili tudi mi, ki edinost ino braterno prijaznost ljubimo. Ino ko se je roka noviga pravopisa tako privadila, de nam hitro izpodleti, če bi hotli zopet po starim pisati, še le slišimo, de Vam nekim na nov pravopis toliko merzi, de ga hočete po vsej ceni zatreti. Zakaj se niste hitro v začetki oglasili? Zmota bi ne bila toljka, kakor bo zdaj. Naša razkolnost nam ne bo hvale ne pridu prinesla; ino za tiga del me srce močno boli.

Iz ljubezni do edinosti sim Bohoričico zapustil ino se Metelčice gorko prijel, sim njo pisal, učil ino priporočal, de se je po Koroškim ino Štajarskim razširila. — Metelčico ste Krajci zaterli; ino spet sim se jaz ino moji stare Bohoričice lotili zavolj duha edinosti.

Komaj smo si v bukvah nekoliko pomagali, spet se je Ilirski pravopis na Krajnskem vnel, ino po Koroškem kakor Štajarskim prijateljem toliko nabral, da bi abotno bilo se mu vstavljati. —

Dolgo dolgo sim se ga branil; — Devišstvo je bilo brez mojega vedenja v novim pravopisu natisneno, tudi Sveto opravilo tako, ker ni natiskar dolgih imel. Ino, ker sim mislil, da sovražnikov močnih ni, prijateljev pa vse živo, sim tudi jaz z novim potegnil, ker ima svoje dobre, ino pa več, kakor stara Bohoričica — recite kar hočete. — Zdaj bi pa radi — posebno g. Metelko, da bi zopet v štetič svoj pravopis zavernil; kar pa nisim pri volji, naj mi ravno zamerite. Pisal bom v tim pravopisu, dokler bom kaj mogel; ako bravcov ne bo, pa tudi ne bo pisavcov. Kar ljudi zadeva, le tisto hvalijo, kar svoje učnike hvaliti slišijo. Ljud ino duar me v pisanji vodila ne bota. Panslavisma jaz ne poznam — čutim pa močno sovražniga duha razkolnosti, ki med Slovenci gospodari ino ljubo edinost mori, braterno ljubezen rani ino dobro zatira.

Bil sim Krajncem prijatelj ino bi še rad ostal, ter sim Vam za mnogo dobrega hvaležen; alj de nov pravopis čertite, v tim niste hvale vredni. Ino če me zavolj noviga pravopisa iz Vaše ljubezni veržete, mi bo močno žal; jaz Vas bom pa tudi z Vašim starim pravopisom ljubil: *Amicus personae, inimicus causae*.

V znamenje serčne prijaznosti Vam pošlem dvojce bukvice v novim pravopisu; pa Vas tudi prosim, da ne zamerite

Vašimu

odkritosrčnemu prijatelju

Slomšek Antonu.»

Am 29. Juli 1847.

Hrvaška književnost je v drugi polovici ravno mirulega leta pogrnala nekoliko prav lepih cvetov. Stari pesnik Ognjeslav Utješenović Ostrožinski na Dunaji je predelal in znova izdal epsko pesem svojo »Nedeljko«, katero je občinstvo že pred dvajsetimi leti rado čitalo. Ijubič Josip Dinkov v Zagrebu je prvence svoje priobčil pod imenom »Juvenalia«. Dvorović Njegoslav je nabral narodnega blaga ter je v Senji izdal prvi zvezek, v katerem nam podaja pesme in pripovedke iz Bosne in Hercegovine. Znani bosenski pesnik, frančiškan Grga Matić je zbral pesniška svoja dela, katera zdaj izdaje gosp. Milena Mrazovičeva v Sarajevu. Zadnjega pol leta so prišli na svetlo 4., 5., 6. in 7. zvezek. V 6. zvezku nam v pesmi »Kiko i Zelić« opisuje resnično dogodbo z l. 1832; v 7. zvezku pa opeva najnovejšo dogodbu, bosenski in hercegovski upor od leta 1876.—1878. ter boje srbske in črnogorske.

V Zagrebu je neimenovan pesnik dal na svetlo »Stihove jednoga smrtnika«, in v »Zvonu« že omenjeni nádepolni Stjepan pl. Miletić je spisal novo igro v jednom dejanji ter jo okrstil »Zabašurene kariere«. Zanimiva je knjiga »Sjaj Danice ilirske«, v kateri nam M. S. Tražimir podaja 630 jako pomembnih citatov, nabranih v nekdanji ilirski »Danici«. Na spomin vpeljevanja novega kotorskega vladike dra. Tripe Radoničiča je Srežko Vulović v Zagrebu izdal knjigo, v kateri je med drugim dal tiskati stari rokopis hrvaški iz XVII. stoletja: »pesme« na čast Andriji Zmajeviću. Znani pesnik Avgust Harambašić je pohrvalil zanimivo delo Aleksandra Dumas, »Put po Kavkazu 1858—1859«. N. M. Šimeonović je spisal in zagrebškemu krasnemu spolu posvetil novelo »Katinko«. Neimenovan pisatelj je v Karlovcu izdal »Koprive«, pesmi svoje, v katerih je pokazal dosti pesniškega dara. S posebnim veseljem pa naznanjamo, da je profesor Hugo Badalić v Zagrebu prav lepo pohrvalil Shakespearovo tragedijo »Koriolan«. Gospod Badalić, dasi odličan hrvaški pisatelj in pesnik, delal in pilil je dve leti ta prevod, ki ga je zlasti namenil mladini srednjih šol. Veščaki hvalijo prevod, a hrvaška vlada je obljubila